

Рівненський державний гуманітарний університет
художньо-педагогічний факультет
кафедра образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва
імені Степана Шевчука

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Пластична анатомія та скульптура (ОК20)

(шифр і назва навчальної дисципліни)

спеціальність А4 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма

«Середня освіта (Образотворче мистецтво)»

(назва освітньої програми)

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма «Пластична анатомія та скульптура» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Середня освіта (Образотворче мистецтво)» спеціальності А4 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво)

Мова навчання українська

Розробник:

Сташук О.А., к.пед.н., професор кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва Рівненського державного гуманітарного університету

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва імені Степана Шевчука
Протокол № 8 від “25”вересня 2025 року
Завідувач кафедри образотворчого та декоративно-прикладного мистецтва

(підпис)

доц. Олена ВЛАСЮК
(прізвище та ініціали)

Робочу програму схвалено навчально-методичною комісією художньо-педагогічного факультету
Протокол № 8 від “29”вересня 2025 року
Голова навчально-методичної комісії художньо-педагогічного факультету

(підпис)

доц. Олена ВЛАСЮК
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
кількість кредитів – 9	галузь знань А Освіта	цикл професійної підготовки	
змістових модулів – 4	спеціальність: А4 Середня освіта (Мистецтво. Образотворче мистецтво) Освітня програма: «Середня освіта Образотворче мистецтво»	рік підготовки	
		3-4	3-4
		семестр	
		6-7	6-7
Самостійне завдання – серія пласт анатомічних зарисовок і скульптурних заготовок		Лекції	
загальна кількість годин – 270			
Тижневих годин для денної форми навчання: 6-й семестр – 2 год., 7-й семестр – 4 год.	першого (бакалаврського) рівня вищої освіти	16 год.	8 год.
		Лабораторні	
		74 год.	42 год.
		Самостійна робота	
		180 год.	220 год.
		Вид контролю:	
		іспит – 6 семестр	іспит – 7 семестр

Примітка: дисципліна «Пластична анатомія та скульптура» вивчається у безпосередньому взаємозв'язку з дисциплінами «Рисунок», «Живопис», «Теорія мистецтва».

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Пластична анатомія та скульптура» займає важливе місце в мистецькій педагогічній освіті. Передбачає засвоєння теоретичних знань та практичних навичок з пластичної анатомії людини з метою їх подальшого застосування і використання в творчій та педагогічній діяльності. Програма курсу спрямована на поглиблення та систематизацію знань студентів про сутність і зміст пластичної анатомії та скульптури, інноваційні форми, закономірності та методи її вивчення, принципи викладання в учнівських та студентських групах в умовах подальшого розвитку національної школи. Значна увага приділяється розвитку практичних навичок в організації сучасних форм навчально-мистецького процесу на основі компетентісного, системного, особистісно зорієнтованого, візуально-споглядального підходів.

Вивчення дисципліни проводиться за системою «теорія + практика», тобто вивчення теоретичного матеріалу обов'язково підкріплюється практичними завданнями. Студенти мають виконати певну кількість пластанатомічних замальовок та скульптурних заготовок, виконаних як з натури, так і з допомогою різноманітних таблиць, анатомічних атласів, муляжів, і т.д. Такий підхід до вивчення визначається специфікою дисципліни і необхідністю твердого засвоєння теоретичного матеріалу. Окрім того, виконання практичних завдань сприяє напрацюванню безпосередніх навичок зображення людини у навчальних та творчих роботах, що має велике значення для майбутньої професійної діяльності в галузі мистецтва.

Основні завдання курсу наступні:

ознайомити студентів із зовнішніми пласт анатомічними утвореннями людини та закономірностями їх скульптурного відтворення;

запропонувати системне викладення відомостей про форму і функції кісток, м'язів, суглобів, кістково-м'язових масивів;

ознайомити з пластикою людського тіла у різних ракурсних положеннях, в статиці, в динаміці;

ознайомити з пропорціями людини, симетрією та асиметрією людського тіла, іншими поняттями пластичної анатомії – рівновага, центр ваги, площа опори і т.д.;

освоїти методи зображення людини при виконанні скульптурних навчальних та творчих завдань.

3. Дисципліна забезпечує здобуття студентами загальних та фахових компетентностей.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність розуміти предметну область, реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, прав і свобод людини і громадянина України.

ЗК6. Здатність застосовувати набуті знання в практичній діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Фахові компетентності:

ФК2. Здатність використовувати знання з психології, педагогіки, методики викладання образотворчого мистецтва для вирішення складних професійно-педагогічних завдань.

ФК6. Здатність до оволодіння методикою пошуку художньої ідеї, образотворчою грамотою, прийомів використання матеріалів, технік і технологій з метою самостійного фахового сприйняття, аналізу та створення мистецького твору.

ФК7. Здатність до оволодіння фаховим понятійно-категоріальним тезаурусом, розуміння предмету і завдань художньої творчості в контексті сучасної культури.

ФК8. Здатність до творчої художньо-педагогічної, художньо-естетичної, культурно-просвітницької та організаторської діяльності, спрямованої на духовно-культурний розвиток особистості і суспільства.

ФК9. Здатність до практичної художньої діяльності в галузі образотворчого та декоративного мистецтва.

ФК12. Здатність до керування художньо-творчою діяльністю учнів із урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.

ФК15. Здатність до пошуку і засвоєння нових знань, набуття нових умінь і навичок, конструювання власної стратегії фахової діяльності та професійного розвитку впродовж життя.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знання і розуміння предметної спеціалізації та галузі професійної діяльності, уміння застосовувати теоретичні знання у практичній роботі, володіння аналітичними навичками оцінювання і ефективного розв'язання непередбачуваних проблем у професійній діяльності.

ПРН5. Знання і розуміння сучасних глобальних загроз безпеці людини, уміння втілювати засади охорони життя і здоров'я та принципи екологічної свідомості і культури в освітньому процесі та художній діяльності.

ПРН7. Знання художніх, технічних та технологічних особливостей роботи в матеріалі (живопис, рисунок, пластика, скульптура), уміння їх використовувати в освітньому процесі і самостійній творчій діяльності.

ПРН8. Знання і розуміння фахового понятійно-категоріального тезаурусу, вміння його використовувати в освітньому процесі у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, вміння формувати уявлення про сутність, види і жанри мистецтва.

ПРН11. Уміння планувати та організовувати процес навчання образотворчого мистецтва, втілювати сучасні мистецькі методики і художньо-педагогічні технології у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, аналізувати та коригувати результати їх роботи.

ПРН13. Уміння керувати художньо-творчою діяльністю учнів із урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у сфері образотворчого мистецтва.

ПРН14. Уміння застосовувати методику художньої ідеї, володіння образотворчою грамотою, прийомами використання матеріалів, технік і технологій з метою самостійного фахового сприйняття, аналізу та створення мистецького твору.

4. Програма навчальної дисципліни.

Змістовий модуль 1. Предмет «Пластична анатомія та скульптура»; мета і завдання.

ТЕМА 1.1. Вступ. Завдання і значення курсу «Пластична анатомія та скульптура».

Визначення мети, завдань і значення курсу, взаємозв'язок з іншими дисциплінами образотворчого циклу. Місце курсу «Пластична анатомія та скульптура» в структурі підготовки фахівців за спеціальністю. Методи вивчення пластичної анатомії і скульптури.

Опорні поняття: пластична анатомія, скульптура, мета та завдання, об'єкт вивчення, методи вивчення.

ТЕМА 1.2. Історичні аспекти «Пластичної анатомії та скульптури».

Найдавніші зображення людини. Зображення людини за канонічними схемами у Древньому Єгипті, країнах стародавнього Сходу. Людина у творчості визначних грецьких скульпторів (грецькі канони, Поліклет, Лісіпп). Розвиток пластичної анатомії та скульптури в епоху Відродження (Леонардо да Вінчі, Мікеланджело). Становлення «Пластичної анатомії» у XVII – XX століттях.

Основні поняття: зображення людини, модуль, древньогрецький канон, канон епохи Відродження.

Змістовий модуль 2. Вчення про кісткову систему людини.

ТЕМА 2.1. Загальне поняття про скелет людини.

Скелет як кісткова основа людини. З'єднання кісток між собою за допомогою швів, хрящів, суглобів. Загальні пласт анатомічні особливості кісткової (скелетної) системи людини. Основні функції скелетної - опорної системи. Основні кісткові масиви у взаємозв'язку, їх значення і функції.

Опорні поняття: скелет як кісткова основа, з'єднання кісток, пласт анатомічні особливості кісткової системи, функції опорної системи, основні кісткові масиви.

ТЕМА 2.2. Череп – кісткова основа голови, його скульптурне відтворення.

Частини черепу людини, їх загальна будова. Пластика і пропорційні співвідношення. Кістки мозкової частини черепа, будова, форма і характерні пластичні особливості. Особливості поєднання кісток мозкової частини черепа. Кістки лицевої частини черепа, будова, форма і характерні пластичні особливості. Скульптурне відтворення черепа.

Опорні поняття: череп людини, пластика і пропорційні співвідношення, кістки мозкової частини черепа, кістки лицевої частини черепа, «середня лінія» черепа, опорні точки черепа.

ТЕМА 2.3. Скелет тулуба, його скульптурне відтворення.

Хребетний стовбур. Загальна форма і функції хребта. Особливості пластичної будови. Грудна клітка. Ребра, їх різновиди. Будова і функції. Таз, його місце розташування. Будова і функції. Пропорції. Окремі кістки тазового поясу. З'єднання кісток тазу між собою. Особливості і відмінності у будові чоловічого і жіночого тазу. Загальна будова і пластика скелету тулуба людини. Скульптурне відтворення окремих частин скелету.

Опорні поняття: хребетний стовбур, грудна клітка, таз, скелет тулуба людини.

ТЕМА 2.4. Скелет верхньої вільної кінцівки – руки.

Скелет плечового поясу: ключиця, лопатка, їх місце розташування, будова і функції. Плечовий пояс як проміжна ланка між грудною клітиною і вільною верхньою кінцівкою – рукою. Плечова кістка, її будова, форма, особливості, пропорції. Передпліччя, місцерозташування, будова і функції. Положення пронації і супінації. Кисть, основні частини і кістки кисті – зап'ясток, п'ясток, пальцевих фаланг. Основні пластичні закономірності кисті.

Опорні поняття: скелет плечового поясу, ключиця, лопатка, плече, передпліччя, пронація і супінація, кисть, зап'ясток, п'ясток, суглобні з'єднання кісток руки.

Тема 2.5. Скелет нижньої вільної кінцівки – ноги.

Загальна будова і пластика ноги. Стегнова частина, гомілкорова частина. Ступня: частини ступні, будова і пластика кожної частини – передплюсни, плюсни, пальцевих фаланг. Суглобне з'єднання кісток ноги.

Опорні поняття: стегонова частина, гомілкорова частина, ступня, будова і пластика, особливості скульптурного відтворення ступні.

Змістовий модуль 3. Вчення про м'язову систему людини.

Тема 3.1. Загальні поняття про м'язи людини, їх призначення та функції.

М'язи - активні органи руху. М'язорова система людини, загальні м'язові масиви, окремі м'язи, їх назви в залежності від призначення і розташування. Форма і будова коротких і довгих м'язів, види м'язів за їх функціональним призначенням. Сухожилля як частина м'язу, форма і призначення.

Опорні поняття: м'язорова система людини, м'язи антагоністи і м'язи синергісти, парні і непарні м'язи, сухожилля як частина м'язу.

ТЕМА 3.2. М'язи голови людини, скульптурне відтворення голови-екорше.

Загальне м'язове покриття голови людини, дві групи м'язів голови. Форма, будова та функції деталей голови – ока, носа, губ, вуха, їх функціональна взаємозалежність і пластичне взаєморозташування. Загальна пластика і характерні пластичні особливості голови.

Опорні поняття: дві групи м'язів голови, частини голови – око, ніс, губи, вухо.

ТЕМА 3.3. М'язи тулуба. Скульптурне відтворення фігури-екорше Гудона.

М'язи передньої і задньої частин тулуба. Спільна робота м'язів тулуба, його загальне пластичне вираження і побудова. М'язи плечового поясу. Плечовий пояс як проміжна ланка між грудною кліткою і руками. Рух. Загальне пластичне вираження і побудова плечового поясу. Особливості скульптурного відтворення тулубу людини.

Опорні поняття: м'язи тулубу, плечовий пояс, трапецієподібний, ромбоподібний м'яз, дельтоподібний, великий і малий круглі м'язи.

ТЕМА 3.4. М'язи верхньої вільної кінцівки – руки. Скульптурне відтворення кисті руки.

М'язи плечової частини руки. М'язи передпліччя. М'язи згиначі і розгиначі, їх форма та функції. Долонна і тильна сторони кисті. Будова, загальна форма і пластика кисті. Положення пронації і супінації. Особливості скульптурного відтворення.

Опорні поняття: м'язи плечової частини руки, м'язи передпліччя, долонна і тильна сторони кисті, положення пронації і супінації.

ТЕМА 3.5. М'язи нижньої вільної кінцівки – ноги. Скульптурне відтворення ступні.

Нижня частина тулубу як єдине пластичне ціле. М'язи стегнової частини ноги. М'язи гомілкової частини ноги. М'язи ступні, згиначі і розгиначі пальців ступні, їх сухожильні з'єднання. Спільна робота м'язів ноги, загальне пластичне вираження і побудова ноги.

Опорні поняття: м'язи стегнової частини, м'язи гомілкової частини, м'язи ступні, особливості скульптурного відтворення.

Змістовий модуль 4. Загальні питання пластичної анатомії; скульптурне відтворення окремих частин людини.

ТЕМА 4.1. Пропорції людини.

Основні пропорції тулубу, голови, кінцівок. Порівняльні пропорційні характеристики людини різного віку і статі. Особливості скульптурної побудови голови і фігури людини на основі знання з пластичної анатомії.

Опорні поняття: пропорції людини, особливості побудови, скульптурне відтворення людини.

ТЕМА 4.2. Рівновага і симетрія людини. Ліплення статичного і динамічного положень людини.

Центр ваги, рівновага, точка опору. Симетрія та асиметрія. Вертикальне положення тіла людини в просторі. Склепінна будова стопи. Форма тіла при різноманітних положеннях (статика). Пластична форма тіла в русі (динаміка).

Опорні поняття: центр ваги, рівновага, точка опору, симетрія та асиметрія, форма тіла людини.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Предмет «Пластична анатомія та скульптура»; мета і завдання. 12 год.												
Тема 1. Вступ. Завдання і значення курсу «Пластична анатомія та скульптура».	4	1		1		3	4	1		-		6
Тема 2. Історичні аспекти «Пластичної анатомії та скульптури».	8	1		2		6	8	1		2		12
Змістовий модуль 2. Вчення про кісткову систему людини. (92 год.)												
Тема 1. Загальне поняття про скелет людини.	10	1		4		6	10	1		2		2
Тема 2. Череп – кісткова основа голови, його скульптурне відтворення.	14	1		4		10	14	-		6		6
Тема 3. Скелет тулуба, його скульптурне відтворення.	28	1		8		20	28	1		6		6
Тема 4. Скелет верхньої вільної кінцівки – руки.	20	1		6		14	20	-		2		2
Тема 5. Скелет нижньої вільної кінцівки – ноги.	20	1		6		14	20	-		2		2
Змістовий модуль 3. Вчення про м'язову систему людини. (96 год.)												
Тема 1. Загальні поняття про м'язи людини, їх призначення та функції.	10	1		4		6	10	1		4		4
Тема 2. М'язи голови людини, скульптурне відтворення голови-	26	1		10		16	26	1		4		8

екорше.											
Тема 3. М'язи тулуба. Скульптурне відтворення фігури-екорше Гудона.	26	2	12		18	26	-	2		8	
Тема 4. М'язи верхньої вільної кінцівки – руки. Скульптурне відтворення кисті руки.	20	1	6		14	20	-	2		4	
Тема 5. М'язи нижньої вільної кінцівки – ноги. Скульптурне відтворення ступні.	14	1	6		12	14	-	2		4	
Змістовий модуль 4. Загальні питання пластичної анатомії; скульптурне відтворення окремих частин людини. (70 год.)											
Тема 1. Пропорції людини.	20	1	6		14	20	2	4		4	
Тема 2. Рівновага і симетрія людини. Ліплення статичного і динамічного положень людини.	50	2	8		32	50	-	2		4	
Усього годин	270	16	74		180	270	6	44		220	

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Найменування тем	Години
1	Тема 1. Тема 1. Вступ. Завдання і значення курсу «Пластична анатомія та скульптура».	2
2	Тема 2. Історичний контекст «Пластичної анатомії та скульптури».	4
3	Тема 3. Загальне поняття про скелет людини.	6
4	Тема 4. Череп – кісткова основа голови; ліплення черепу.	6
5	Тема 5. Скелет тулуба; ліплення тулубу.	6
6	Тема 6. Скелет верхньої вільної кінцівки – руки; ліплення кисті руки.	6
7	Тема 7. Скелет нижньої вільної кінцівки – ноги; ліплення ступні ноги.	6
8	Тема 8. Загальне поняття про м'язи.	2
9	Тема 9. М'язи голови людини; ліплення голови-екорше.	8
10	Тема 10. М'язи тулуба; ліплення тулуба-екорше (Гудона).	8
11	Тема 11. М'язи верхньої вільної кінцівки – руки; ліплення кисті руки.	4
12	Тема 12. М'язи нижньої вільної кінцівки – ноги; ліплення ступні.	4

13	Тема 13. Пропорції людини; рівновага, симетрія, статика/динаміка; ліплення тварин та птахів.	2
	Разом годин по курсу	74

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Становлення «Пластичної анатомії та скульптури»: історичний контекст.	6
2	Тема 2. Розвиток пластичної анатомії в епоху Відродження.	14
3	Тема 3. Будова кісткової основи голови – черепа; ліплення черепа.	26
4	Тема 4. Частина обличчя і м'язи голови людини.	14
5	Тема 5. М'язи шиї.	14
6	Тема 6. Скелет тулуба; ліплення.	22
7	Тема 7. М'язи тулуба; ліплення.	22
8	Тема 8. М'язи плечового поясу.	18
9	Тема 9. Будова і пластика верхньої вільної кінцівки – руки.	12
10	Тема 10. Будова і пластика нижньої вільної кінцівки ноги.	10
11	Тема 11. Вчення про пропорції.	8
12	Тема 12. Вікові пропорційні особливості.	4
13	Тема 13. Особливості руху людини. Статика і динаміка	6
14	Тема 14. Центр ваги та точка опори.	4
15	Тема 15. Порівняльна характеристика пластичної анатомії людини і тварини; ліплення тварин і птахів	4
	Разом годин по курсу	180

8. Методи навчання.

- МН1 –словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- МН2 –практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
- МН3 –наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
- МН5 –відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- МН6 –самостійна робота (розв'язання завдань);

9. Методи оцінювання.

- МО1 –екзамени;
- МО2 –усне або письмове опитування;
- МО5 – командні проєкти;
- МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;

10. Засоби діагностики результатів навчання (засобами оцінювання та методами демонстрування результатів можуть бути:

- екзамени;
- заліки;
- контрольні зарисовки;
- художньо-графічні завдання;
- об'ємні (модульні) завдання;
- презентації результатів виконаних завдань;
- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах.
- інші види).

11. Види та методи навчання і оцінювання

Код компетентності (згідно ОПШ)	Назва компетентності	Код програмного результату навчання	Назва програмного результату навчання	Методи навчання	Методи оцінювання результатів навчання
ЗК 1	Здатність розуміти предметну область, реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, прав і свобод людини і громадянина України.	ПРН 1	Знання і розуміння предметної спеціалізації та галузі професійної діяльності, уміння застосовувати теоретичні знання у практичній роботі, володіння аналітичними навичками оцінювання і ефективного розв'язання непередбачуваних проблем у професійній діяльності.	МН1 МН2 МН3	МО2 МО7
		ПРН 5	Знання і розуміння сучасних глобальних загроз безпеці людини, уміння втілювати засади охорони життя і здоров'я та принципи екологічної свідомості і культури в освітньому процесі та художній діяльності.	МН1 МН2 МН6	МО2 МО7 МО9

ЗК6	Здатність застосовувати набуті знання в практичній діяльності, здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	ПРН7	Знання художніх, технічних та технологічних особливостей роботи в матеріалі (живопис, рисунок, пластика, декоративно-прикладне мистецтво), уміння їх використовувати в освітньому процесі і самостійній творчій діяльності.	МН1 МН2 МН3 МН6	МО2 МО5 МО7
		ПР8	Знання і розуміння фахового понятійно-категоріального тезаурусу, вміння його використовувати в освітньому процесі у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, вміння формувати уявлення про сутність, види і жанри мистецтва.	МН1 МН2 МН3 МН6	МО1 МО9
ЗК10	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	ПР11	Уміння планувати та організовувати процес навчання образотворчого мистецтва, втілювати сучасні мистецькі методики і художньо-педагогічні технології у закладах загальної середньої та позашкільної освіти з поглибленим вивченням образотворчого мистецтва, аналізувати та коригувати результати їх роботи.	МН2 МН3 МН5 МН6	МО2 МО5 МО9
		ПР13.	Уміння керувати художньо-творчою	МН1 МН2	МО1 МО5

			діяльністю учнів із урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, здійснювати педагогічний супровід процесів соціалізації та професійного самовизначення учнів у сфері образотворчого мистецтва.	МН6	

12. Критерії оцінювання результатів навчання.

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	зараховано
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є			

			суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	зараховано
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність за екзамен.

13. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Зміст. модуль № 1- 2				Зміст. модуль № 2-3						підсумковий
T1	T2-4	T5-6	T7	T8-10	T11-12	T13	T14	10	40	100
5	5	5	5	5	5	5	5			
Модульний контроль - 5				Модульний контроль - 5						

Поточне тестування та самостійна робота								залік	
Зміст. модуль № 1- 2				Зміст. модуль № 2-3					
T1	T2-4	T5-6	T7	T8-10	T11-12	T13	T14	20	100
5	5	5	5	5	5	5	5		
Модульний контроль - 20				Модульний контроль - 20					

14. Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Предмет «Пластична анатомія та скульптура», мета і завдання.

2. Історія становлення пластичної анатомії у взаємозв'язку з скульптурою.
3. Основні етапи розвитку пластичної анатомії та скульптури як навчальної дисципліни.
4. Форми та методи вивчення пластичної анатомії та скульптури.
5. Скелет людини, його основні частини.
6. Кістка та види кісток, їх форма та призначення.
7. Суглобні з'єднання; види суглобів.
8. З'єднання кісток з допомогою хрящів та швів.
9. Сухожилля, їх види та призначення.
10. Скелет тулубу, його основні кісткові масиви.
11. Хребетний стовбур; хребець; відділи хребта.
12. Скелет грудної клітки; грудина, ребра.
13. Скелет тазу; пластичні властивості.
14. Скелет нижньої кінцівки – ноги.
15. Скелет стопи, особливості будови.
16. Скелет плечового поясу; особливості будови, при значення.
17. Скелет верхньої кінцівки – руки.
18. Скелет кисті, особливості будови.
19. Кісткова основа голови – череп, закономірності ліплення черепу.
20. Основні опорні точки та загальна пластика черепа.
21. М'язова система людини; види, форма та функції м'язів.
22. Будова м'яза; робоча частина м'яза.
23. Сухожилля, форма та призначення.
24. М'язи синергісти та м'язи антагоністи.
25. М'язи тулубу, їх загальне розташування та призначення; закономірності ліплення тулубу.
26. М'язи живота, їх загальне розташування та призначення.
27. М'язи тазу; згинання та розгинання у тазостегновому суглобі.
28. М'язи ноги; стегнова, гомілкорова частини та стопа.
29. М'язи стегна; згинання та розгинання у колінному суглобі.
30. М'язи гомілки; згинання та розгинання у гомілко-ступневому суглобі.
31. Стопа: загальна будова та пластика; закономірності ліплення стопи ноги.
32. Три групи м'язів плечового поясу.
33. М'язи плеча; згинання та розгинання у ліктьовому суглобі.
34. М'язи передпліччя; згинання та розгинання у суглобах зап'ястка.
35. М'язи кисті руки; загальна пластика кисті; закономірності ліплення кисті руки.
36. М'язове покриття черепу; загальне розташування та особливості.
37. М'язи міміки, їх функціональні особливості.

38. Жувальні м'язи, їх функціональні особливості.
39. Частина голови – око, ніс, рот, вухо; особливості будови; закономірності ліплення частин голови.
40. Симетрія та асиметрія людини, їх значення для побудови.
41. Центр ваги, площа опори та рівновага людини.
42. Проведення ознайомлювального пластичного аналізу форми людини.
43. Метод «обрубки», його застосування при скульптурному зображенні голови людини.
44. Пропорції людини; основні канони пропорцій.
45. Особливості пластичної анатомії чоловічої та жіночої фігури.
46. Вікові особливості пропорцій людини.
47. Основні методи скульптурної побудови фігури людини.
48. Значення скульптурної моделі у вивченні пластичної анатомії.
49. Значення попередніх замальовок та скульптурних моделей у вивченні пластичної анатомії.
50. Пластичні взаємозв'язки, їх використання при побудові фігури людини.

15. Методичне забезпечення

1. Гетьман Ю. А., Стельмах Л. С. Рисунок. Вивчення і зображення голови людини. Навчальний посібник для студентів спеціальності «Дизайн» денної та заочної форми навчання. – Луцьк: ЛНТУ, 2010. – 92 с.
2. Кудлаєнко Г.А. Значення короткочасного малюнка при вивченні пластичної анатомії. Метод. вказівки. /Г.А. Кудлаєнко. – Львів, ДЛПДМ, 1994. 12 с.
3. Лукань В.Г. Рисунок. Методичний посібник до навчального курсу.– Івано-Франківськ, Плай, 2005.
4. Марциновський В.П. Анатомія людини: Лабораторний практикум. Навч. посібник. / В.П. Марциновський. – Рівне, РДГУ, 2001. – 45с.
5. Сташук О.А. Пластична анатомія людини / Навчально-методичний посібник для студентів спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація». – Рівне, РДГУ. – 2022. – 104 с.
6. Сташук О.А. Пластична анатомія людини: Навчальний посібник для студентів спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація. Рівне: Волинські обереги, 2023. 104 с.
7. Туманов І. М. Рисунок, живопис, скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання: Навч. посібник. – Львів: Аверс, 2010. – 496 с.

15. Рекомендована література

1. Андрейканіч А. Курс пластичної анатомії людини: Навч. посібн. / А. Андрейканіч. – Чернівці: Букрек, 2010. – 128 с., іл.
2. Вісник Львівської національної академії мистецтв. Вип. 28. Львів: ЛНАМ, 2016. – 364 с., іл.
3. Барашкін М.В. Активна частина опорно-рухового апарату (вчення про м'язи). – Слов'янськ, 1991. – 115 с.
4. Веремчук В.С. Основи пластичної анатомії та малюнка /В.С.Веремчук, В.О.Долгіх. – К.: Приватна школа, 2012. – 330 с. – іл.
5. Галина Скляренко. Нова українська скульптура: моногр. Вид-во ArtHuss, 2021. 304 с.
6. Джахірул Амін. Анатомія для художників. Наочний посібник із зображення людського тіла. – ArtHuss, 2022. – 304 с. – іл.
7. Дворник Ю. В. Жива вода рисунка. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2009. – 176 с.
8. Коцан І.Я. Анатомія людини: підруч. для студ. ВНЗ / І.Я.Коцан, В.О. Гринчук, В.Х. Велемець та ін.; Волин. Нац. ун-т ім. Лесі Українки. – Луцьк, 2010. – 903 с.
9. Крилова С.В. Краса людини в життєвих практиках культури. Монографія. Вид. 2-е, перер. та доп. – К.: КНТ. – 2020. – 563 с.
10. Коляденко Г.І. Анатомія людини: Підручн. для студ. гуман. вузів. – К.: Либідь, 2001. – 236 с.
11. Марина Протас. Скульптурні симпозиуми України // Образотворче мистецтво. 2021, №2. С. 32 – 34.
10. Свиридов О.І. Анатомія людини / За ред. І.І.Бобрика. – Київ: Вища школа, 2000. – 399 с. – іл.
11. Bammes, Gottfried: Wir zeichnen den Menschen : e. Grundlegung / Gottfried Bammes. – I. Aufl. – Berlin: Volk u. Wissen, 1989. – 320 S.: zahlr. III. (z. T. farb.)
12. Bammes, Gottfried: Der Nackte Mensch : e. Grundlegung / Gottfried Bammes. – I. Aufl. – Berlin: Volk u. Wissen, 1982. – 320 S.: zahlr. III. (z. T. farb.)
13. Richer P. Anatomie artistique. – Paris, 1890 (на франц. яз.). Перейзд.: Paul Richer, Robert Hale. Artistic Anatomy (Practical Art Books). – Watson-Guptill, 1986. ISBN 0823002977 (на англ. яз.).
14. <https://artcraft.net.ua/courses/anatomiya-dlya-hudozhnika>
15. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0>
16. https://elibrary.kubg.edu.ua/9674/1/E_Sadovyi_OM_PA_UK_RNP.pdf
17. <https://tk.lntu.edu.ua/wp-plastychna-anatomiya>

18. <https://zp.edu.ua/plastychna-anatomiya>

19. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B0_%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BC%D1%96%D1%8F

20. <content/uploads/2023/03/%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D1%81%D1%82%BE%D1%97.pdf>